

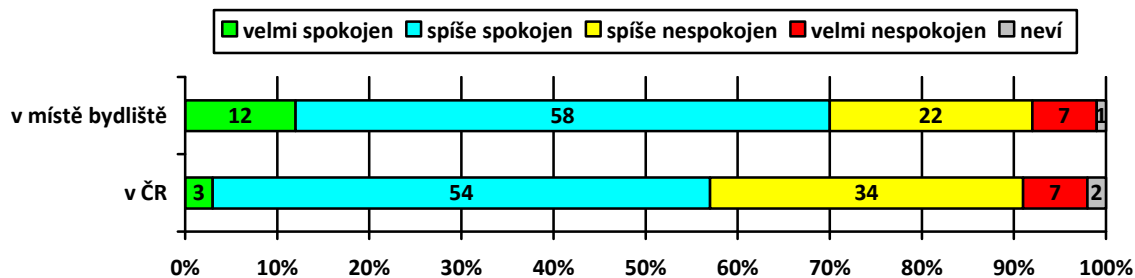
Občané o stavu životního prostředí – květen 2013

Technické parametry

Výzkum:	Naše společnost, v13-05
Realizátor:	CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Projekt:	Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.
Termín terénního šetření:	6. – 13. 5. 2013
Výběr respondentů:	Kvótní výběr
Kvóty:	Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání
Zdroj dat pro kvótní výběr:	Český statistický úřad
Reprezentativita:	Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let
Počet dotázaných:	1062
Metoda sběru dat:	Osobní rozhovor tazatele s respondentem
Výzkumný nástroj:	Standardizovaný dotazník
Otázky:	OE.3, OE.27, OE.32, OE.33
Zveřejněno dne:	17. června 2013
Zpracoval:	Jan Červenka

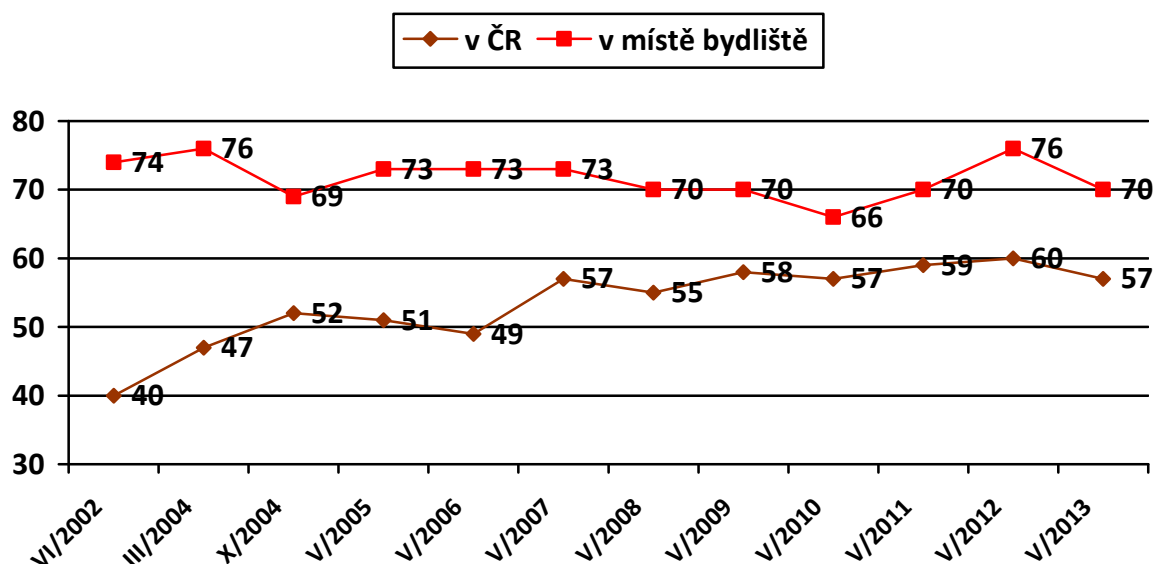
V rámci květnového šetření se Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR, v.v.i., zabývalo problematikou životního prostředí. Respondenti byli dotazováni na to, jak jsou spokojeni či nespokojeni se stavem životního prostředí v České republice a v místě svého bydliště, kde kromě celkového stavu hodnotili i některé dílčí aspekty, jako čistotu okolní přírody, dostupnost volné přírody, čistotu ovzduší, čistotu povrchových vod, kvalitu pitné vody, úroveň hluku nebo hustotu silničního provozu. Kromě toho šetření zjišťovalo, zda se lidé zajímají o informace o stavu životního prostředí a zda těchto informací mají dostatek či nedostatek.

Graf 1: Hodnocení stavu životního prostředí v ČR a v místě bydliště (%)¹

¹ Znění otázky: „Jak jste spokojen s životním prostředím v naší republice celkově a ve vašem bydlišti?“

Graf 2: Spokojenost s životním prostředím v ČR a v místě bydliště (%)

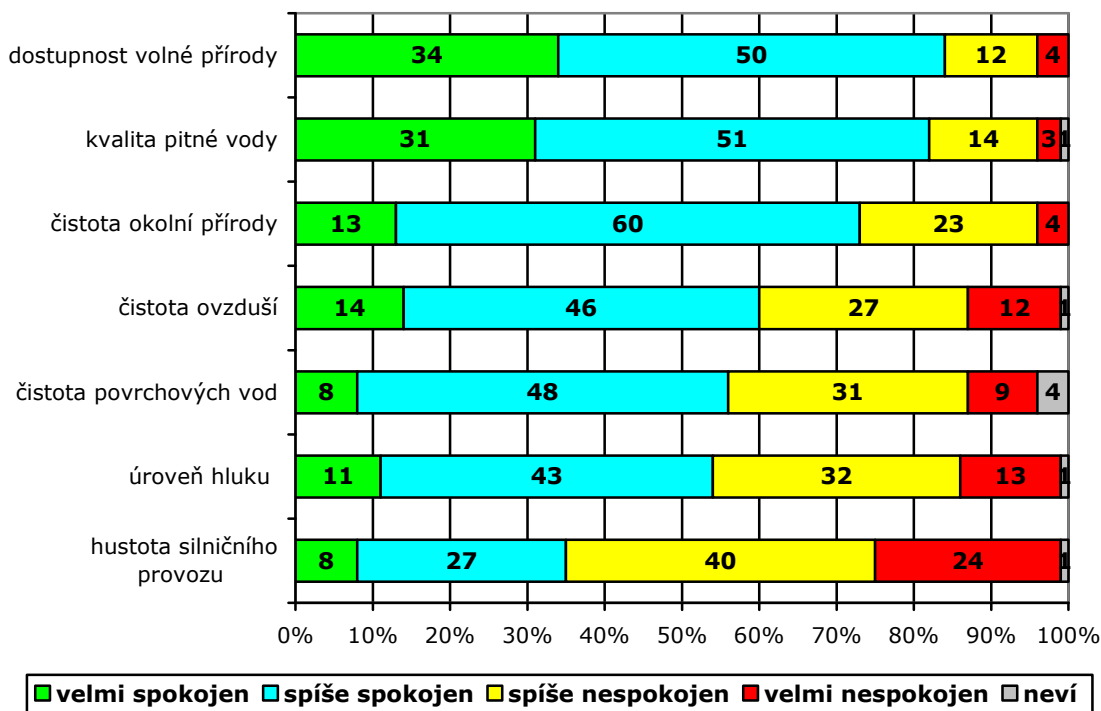
Pozn.: Součet podílů „velmi spokojen“ a „spíše spokojen“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „spíše nespokojen“, „velmi nespokojen“ a „neví“.

Jak ukazují výsledky zachycené v grafu 1, většina obyvatel ČR je se stavem životního prostředí spokojena jak v místě, kde žije, tak i v zemi jako celku. Životní prostředí v místě svého bydliště vnímá sedm z deseti (70 %) Čechů příznivě, když 12 % z nich je s ním „velmi spokojeno“ a 58 % „spíše spokojeno“. Opačné hodnocení vyjádřila o málo více než čtvrtina (29 %) lidí, z nichž 22 % je podle vlastních slov s životním prostředím v místě vlastního bydliště „spíše nespokojeno“ a 7 % pak dokonce „velmi nespokojeno“. Už celkem tradičně horší než hodnocení životního prostředí v místě vlastního bydliště je mínění o životním prostředí v České republice jako celku. Přesto i zde spokojenost vyjadřuje zřetelná, téměř třípětinová většina (57 %) občanů, mezi kterými je 54 % „spíše spokojených“ a 3 % „velmi spokojených“. Opačný názor v šetření vyjádřilo 41 % dotázaných, z toho 34 % je „spíše nespokojeno“ a 7 % „velmi nespokojeno“. Z údajů zachycených v grafu 2 je zřejmé, že v průběhu posledního desetiletí se hodnocení stavu životního prostředí v ČR zřetelně zlepšilo a výrazně se přiblížilo zatím vždy podstatně lepšímu hodnocení stavu životního prostředí na lokální úrovni, které se poměrně stabilně pohybuje na hladině okolo 70 % spokojených. V porovnání s loňskem poněkud (o šest procentních bodů) poklesla spokojenost se stavem životního prostředí v místě bydliště, čímž se ovšem tento podíl pouze vrátil na úroveň z let 2008-2009 nebo 2011. Hodnocení stavu životního prostředí v ČR jako celku se od roku 2007 příliš nemění, což platí i pro aktuální výsledek, který se statisticky významně neliší od žádného výsledku zaznamenaného od května 2007.

Pokud jde o hodnocení stavu životního prostředí v místě bydliště, kromě celkového pohledu na něj šetření podrobněji zjišťovalo i názory na některé jeho dílčí aspekty.²

² Znění otázky: „Nakolik jste v místě Vašeho bydliště spokojen či nespokojen s a) s čistotou okolní přírody, b) s dostupností volné přírody, c) s čistotou ovzduší, d) s čistotou povrchových vod, e) s kvalitou pitné vody, f) s úrovní hluku, g) s hustotou silničního provozu?“

Graf 3: Spokojenost s vybranými oblastmi životního prostředí v bydlišti (%)

Jak ukazují výsledky zachycené v grafu 3, s výjimkou jediné položky – hustoty silničního provozu – ve všech zkoumaných aspektech životního prostředí v místě bydliště převažuje spokojenost. Nejlépe hodnocenými oblastmi v tomto směru jsou dostupnost volné přírody (84 % spokojených, z toho 34 % „velmi“, proti 16 % nespokojených) a kvalita pitné vody (82 % spokojeno, z toho 31 % „velmi“, 17 % nespokojeno). Téměř tři čtvrtiny (73 %) lidí hodnotí pozitivně čistotu okolní přírody, tři pětiny (60 %) jsou spokojeny s čistotou ovzduší a necelé tři pětiny (56 %) vnímají jako dobrou čistotu povrchových vod. Nadpoloviční většina (54 %) je spokojena i s úrovní hluku v prostředí, kde bydlí. V případě hustoty silničního provozu, jak bylo poznamenáno výše, spokojení tvořili asi třetinovou (35 %) menšinu, zatímco nespokojenost v tomto ohledu vyjádřily bezmála dvě třetiny (64 %) občanů, když přitom čtvrtina (24 %) je podle vlastních slov v tomto ohledu „velmi nespokojena“.

Tabulka 1: Hodnocení ekologické situace v ČR – časové srovnání (v %)

	2004 III +/-	2005 V +/-	2006 V +/-	2007 V +/-	2008 V +/-	2009 V +/-	2011 V +/-	2012 V +/-	2013 V +/-
hustota silničního provozu					29/70	32/67	41/58	44/55	35/64
úroveň hluku	61/35	60/38	59/40	59/40	49/50	51/49	57/42	60/39	54/45
čistota povrchových vod	51/38	54/36	56/36	53/37	54/35	56/37	57/39	62/34	56/40
čistota ovzduší	68/32	69/30	64/34	63/36	60/38	61/38	64/35	61/38	60/39
čistota okolní přírody	74/25	75/24	70/29	72/28	71/28	72/28	75/25	77/23	73/27
kvalita pitné vody	72/25	70/25	72/23	75/22	73/23	78/18	84/14	85/13	82/17
dostupnost volné přírody	86/14	88/11	86/14	85/15	87/12	84/15	83/17	85/15	84/16

Pozn. 1: Položky v tabulce jsou řazeny sestupně dle podílu negativních odpovědí, tzn. „velmi špatná“ + „spíše špatná“ situace v roce 2013. Dopočet do 100 % v jednotlivých polích tvoří odpovědi „neví“.

Oproti situaci z května 2012, kdy proběhlo srovnatelné šetření naposledy, byl zaznamenán pokles spokojenosti nebo nárůst nespokojenosti u většiny zkoumaných oblastí. Výjimku v tomto ohledu tvořily pouze dostupnost volné přírody a čistota ovzduší, u kterých k žádné významné změně nedošlo. Největší negativní posun přitom nastal v případě hustoty silničního provozu, u níž změna podílů spokojenosti i nespokojenosti činila devět procentních bodů, v případě úrovně hluku a stejně tak v případě čistoty povrchových vod šlo o posun o šest procentních bodů. V případě čistoty okolní přírody a u podílu nespokojenosti v případě kvality pitné vody došlo jen k mírnému posunu o čtyři procentní body.

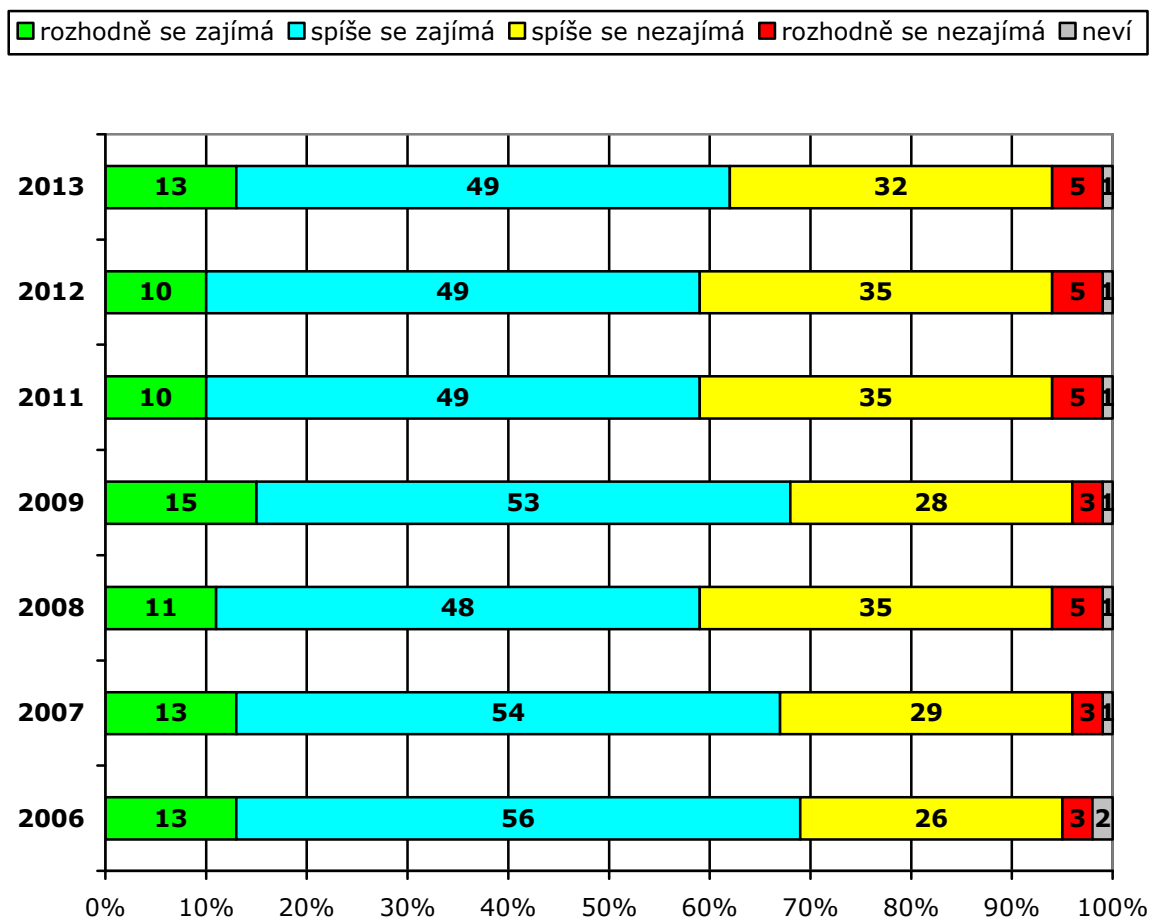
Podrobná analýza ukázala, že z regionálního hlediska výrazně kritičtějšími ke stavu životního prostředí v místě svého bydliště i celkově jsou obyvatelé Moravskoslezského kraje a Prahy, naopak příznivěji situaci z obou úhlů hodnotí lidé z Plzeňského kraje. Kromě toho situaci v ČR jako celku vnímají poněkud kritičtěji občané z Liberecka, v místě bydliště jsou relativně spokojenější lidé na Zlínsku a naopak výrazně nespokojenější jsou dotázaní z Ústecka.

Pražané jsou méně spokojeni také s čistotou okolní přírody, dostupností volné přírody, čistotou ovzduší, čistotou povrchových vod, úrovní hluku i hustotou silničního provozu, tedy všemi zkoumanými oblastmi kromě kvality pitné vody. Občané z Moravskoslezského kraje rovněž kritičtěji hodnotí většinu dílčích aspektů životního prostředí v místě bydliště s výjimkou kvality pitné vody a rovněž dostupnosti volné přírody, kde se jejich hodnocení významně neodchyluje od průměru. Respondenti z Ústeckého kraje vyjadřovali vyšší nespokojenost s čistotou okolní přírody, ovzduší i povrchových vod. Naopak obyvatelé Zlínska jsou poněkud více spokojeni s čistotou okolní přírody, čistotou povrchových vod, kvalitou pitné vody a úrovní hluku. Jihočeši jsou častěji spokojeni s čistotou ovzduší, úrovní hluku a hustotou dopravy. S čistotou ovzduší jsou spokojenější i dotázaní v Karlovarském a Královéhradeckém kraji nebo na Vysočině. Na Královéhradecku a Vysočině jsou lidé ve zvýšené míře spokojeni i s čistotou povrchových vod. Respondenti z Vysočiny a z Pardubicka pak vyšší spokojenost vyjadřovali i ve vztahu k úrovni hluku. Na Pardubicku a Královéhradecku byla zaznamenána i relativně vyšší spokojenost s hustotou silničního provozu. Obyvatelé Středočeského nebo Jihomoravského kraje jsou méně spokojeni s kvalitou pitné vody.

Z šetření dále vyplynulo, že dotázaní s maturitním vzděláním jsou ve větší míře nespokojeni s čistotou povrchových vod. U celkové spokojenosti s životním prostředím v místě bydliště, u spokojenosti s čistotou okolní přírody, s čistotou ovzduší i povrchových vod, u spokojenosti s kvalitou pitné vody a u spokojenosti s úrovní hluku platí, že spokojenost klesá spolu s hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti. Hodnocení stavu životního prostředí v místě bydliště se pak zhoršuje s narůstající velikostí sídla, kde člověk žije, což platí i pro všechny dílčí oblasti životního prostředí zařazené do výzkumu s výjimkou kvality pitné vody. V jejím případě byla vyšší míra nespokojenosti zaznamenána mezi obyvateli z měst od 5 do 15 tisíc obyvatel, naopak o něco spokojenější jsou dotázaní ze skupiny obcí a měst mezi 2 a 5 tisíci obyvateli.

Kromě otázek zaměřených na samotný stav životního prostředí šetření zjišťovalo i to, nakolik se lidé cítí být o stavu životního prostředí informováni, respektive zda o něm mají dostatek či naopak nedostatek informací, a také to, jak se o takové informace sami zajímají.

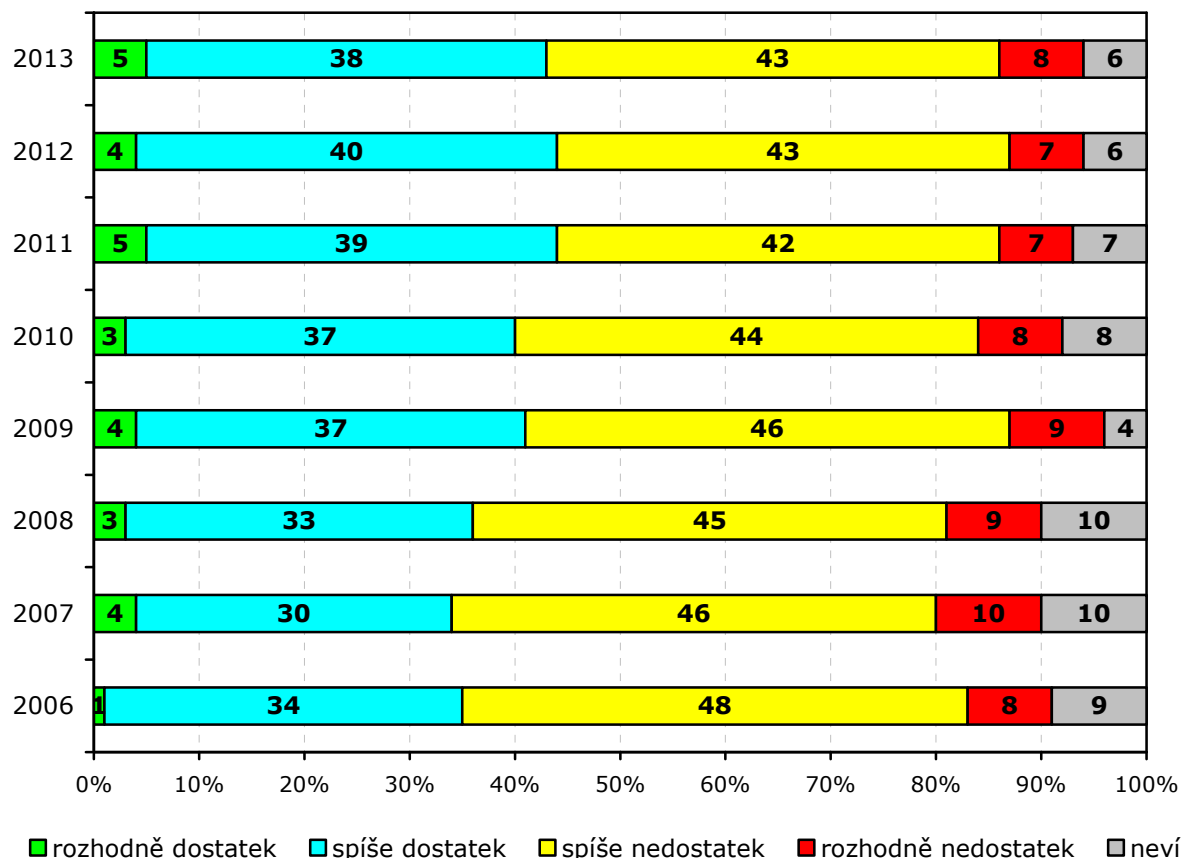

Graf 4: Zájem o informace týkající se životního prostředí v ČR³

Jak ukazují výsledky zachycené v grafu 4, zájem o informace o stavu životního prostředí v ČR mají podle vlastního vyjádření asi tři pětiny (62 %) občanů, v tom 13 % „rozhodně“ a 49 % „spíše“. 37 % Čechů se naopak o tyto informace podle svých slov nezajímá, když 32 % zvolilo variantu odpovědi „spíše se nezajímá“ a 5 % „rozhodně se nezajímá“. Oproti roku 2012, kdy byla tato otázka v květnovém výzkumu respondentům položena naposledy, se deklarovaný zájem o informace o stavu životního prostředí statisticky významně nezměnil.

Podrobnější analýza ukázala, že méně se informace o stavu životního prostředí zajímají mladí ve věku 15 až 19 let. Zájem naopak roste se stupněm dokončeného vzdělání respondenta nebo se zlepšujícím se hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti. Větší zájem také projevují ti, kdo jsou nespokojeni se stavem životního prostředí v České republice jako celku. Naopak lze říci, že ti, kdo se podle vlastních slov „rozhodně zajímají“ o informace o stavu životního prostředí, jsou relativně méně spokojeni se stavem životního prostředí v místě svého bydliště.

³ Znění otázky: „Zajímáte se o informace týkající se životního prostředí v České republice?“

Graf 5: Hodnocení dostatku informací o stavu životního prostředí v ČR⁴

Pokud jde o hodnocení dostatku či nedostatku informací o stavu životního prostředí v ČR, mírně převažuje mínění, že informací je nedostatek, nad názorem opačným. To, že informace o stavu životního prostředí jsou dostačující, si myslí o málo více než dvě pětiny (44 %) občanů, v tom 4 % říkají, že informací je „rozhodně dostatek“, a 40 % vidí „spíše dostatek“ takových informací. Opačným způsobem se vyjádřila polovina (50 %) oslovených, z nichž 43 % volilo variantu odpovědi „spíše nedostatek“ a 7 % „rozhodně nedostatek“. Oproti loňsku se situace nezměnila, přičemž míra informovanosti je v současnosti na úrovni svého historického maxima z celého období srovnatelných sledování od roku 2006.

Diference ve výpovědích o dostatku či nedostatku informací se projevují podle vzdělání a životní úrovně. Lidé vysokoškolsky vzdělaní častěji deklarují dostatek informací. Rovněž obyvatelé s dobrou životní úrovní mluví ve větší míře o dostatku, naopak lidé se špatnou životní úrovní o nedostatku. O dostatku informací výrazně častěji také hovoří ti, kdo se podle vlastního vyjádření o tyto informace zajímají (53 % „dostatek“, 44 % „nedostatek“), než ti, kdo se o ně nezajímají (27 % : 62 %).

⁴ Znění otázky: „Máte dostatek či nedostatek informací o stavu životního prostředí v ČR?“ Varianty odpovědí: rozhodně dostatek, spíše dostatek, spíše nedostatek, rozhodně nedostatek.